

van het Europese margetheater enleving plaatsen via sterk management

“Wij wisten niet eens iets af van dat festival. Achteraf stelde ik vast dat daar interessante namen tussen-zaten, zoals Robert Maréchal en Jean-Pierre Vincent. Wij hadden geen echte contacten met de KVS. Die verliepen via Ivo Goris van de Dienst voor Cultuurpromotie, en later via Jef Verhelst, zij hadden die hele zomeranimatie opgezet. Wij waren nog erg bleu. Wij hadden die tent daar neergezet op de Arduinkaai, en 's nachts konden we vanuit ons stamcafé De Arduin dat ding in het oog houden. In Nancy had ik Teatr Stu uit Polen aan het werk gezien in een enorme tent. Ik ging Jasinski, de leider van Stu, afhalen op de luchthaven, bracht hem zenuwachtig naar onze tent en die man kreeg een slappe lach. Gelukkig waren toen die mensen nog zo creatief dat ze op een paar dagen tijd hun acrobatische toestanden konden aanpassen aan ons klein tentje. Eerlijk gezegd, Kaaithater 77 was een bescheiden festival. Van de zeven groepen waren er slechts twee nog niet te zien geweest in Brussel. Voor de programmatie werd ik geholpen door Bob van Aalderen van het Kunst- en Cultuurverbond. Hij bracht bijvoorbeeld de Artaudcompany aan die daar niet op haar plaats was, maar ook het Kollektiv Rote Rube. Dat was meteen een kleine weerwraak, want die groep had om politieke redenen niet mogen optreden tijdens Europalia Duitsland. Dat optreden kaderde in de destijds bloei van het politieke vormingstheater in Vlaanderen, daarom traden de Nieuwe Scène op en de Spaanse La Cuadra de Sevilla. We wilden die Vlaamse stroming een internationale dimensie meegeven.”

Daarnaast stond ook mime als Panem et Circenses?

“Zoiets vertelt veel over de toekomst. Vanuit de kleinkunst naar de kleinschalige produkties. De mimelijijn werd in Kaaithater 79 doorgetrokken met de komst van Jacques Lecoq en van het Théâtre de la Jacquerie. Dat had ook te maken met een tekort aan geld. Indien we over meer beschikt hadden, zouden we Stein, Zadek, Chéreau, Marijnen uitgenodigd hebben. In 79 ben ik gaan onderhandelen met Peter Stein; toen hebben we wel Franz Marijnen gehad, met het Ro Theater.”

Het margetheater

Toch ging jullie voorkeur naar het marginale?

“Dat is een pertinente vraag. Er bestonden toen enkele grote festivals, zoals Nancy, Avignon en zelfs het Holland festival. Wij imiteerden als eersten Nancy door marginale groepen te tonen, experimenten. Later kwamen de festivals van Zürich, Kopenhagen, Theater der Welt in Hamburg, festivals in Italië en nog later in Spanje. Een vloed van festivals, alle geïnspireerd op Nancy. Dat kwam tevens door het grote aanbod van marginale groepen. Nu stellen we vast dat dat een tijdsfenomeen was en dat bevestigt wat ik altijd gezegd heb: een festival kan alleen maar een formulering zijn van een gegeven uit het theater zelf. Het Kaaithater is daarvan een exponent geweest. Op Europees vlak lijkt er nu een eindpunt bereikt, hoewel het fenomeen zich nu herhaalt in Amerika. Door de manier van werken, door de marginale context ervan, kwamen we trouwens zelden in contact met het gevestigde. Dat voerde noodgedwongen beperkingen in. Toch zijn er hints geweest over de richting die we wilden volgen: Bob Wilson in 79, het Duitse danstheater met Reinhild Hoffmann in 81, Gosch, Marijnen. Die richting heb ik nooit kunnen uitbouwen. Zo worden toekomstmogelijkheden afgesloten, dat is de grootste beperking van zo een festival. Toch sta ik achter alle artiesten met wie ik gewerkt heb. Voor een groot deel waren dat mensen die zochten. Daarom bleef ik werken met The Woostergroup, Steve Paxton, Jan Decorte, Jan Fabre,... maar de verwerking van dat materiaal door deze mensen blijft ook op publieksniveau in de marginaliteit. Wij hebben hun werk niet kunnen voeren naar een breder maatschappelijk gebeuren. Zoals dat wel in Duitsland gelukt is en ten dele in Frankrijk.”

Dat is meteen een van de redenen waarom jullie zelf Kaaithaterprodukties zijn gaan opzetten?

“Wij namen de produktiemiddelen zelf in handen omdat we er inderdaad van overtuigd zijn dat we, op lange termijn, met ons artistiek werk een punt kunnen bereiken waar er binnen de kunsten ingegrepen wordt op een veel breder maatschappelijk vlak dan ons tot nogtoe gelukt is. Dat klinkt ambitieus, maar ik kan een reeks aanwijzingen geven die tonen dat we

juist zitten. Je merkt dat trouwens al aan de evolutie van het Kaaithater zelf. In 79 spraken we niet meer van experimenteel festival, maar van vormvernieuwend theater. Van dan af wilden we de lacunes van ons eigen theater opvullen. Tijdens Kaaithater 83 kon men overduidelijk vaststellen dat in onze optiek niet het produkt de basis vormt maar wel de artiest zelf. Dat zien we nog beter met het Kaaithater 85, dat bijna niets anders dan wereldcreaties bevat. Ik heb me trouwens altijd meer verwant gevoeld met artiesten dan met organisatoren, dat lijkt misschien eigenaardig.”

Daarom heb je ook in 1978 de vzw Schaamte opgericht?

“Toen hebben we twee structuren uitgebouwd. De vzw Kaaithater, zodat het festival een autonome organisatie werd en de vzw Schaamte. In 77 kon Radeis werken aan die straatanimaties, maar echt beschermd voelden die mensen zich niet. De Beursschouwburg heeft toen nog een inspanning gedaan om een aantal van die artiesten op te vangen, maar dat wrong heel vlug. Ik zat daar tussen hen bureauwerk te verrichten. Ik maakte plannen voor een tweede Kaaithater, hun ambities vielen samen met de mijne. Daar zijn toen in gesprekken zaken geformuleerd

Van Vaakstraat, een oude brouwerij omgevormd tot theaterinfrastructuur en kantoren voor Schaamte, Kaaithater en Etcetera

